

A Fővárosi Ítéltábla a Nógrádi Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek dr. Cserichné dr. Gyovai Judit ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2013. május 29-én kelt 7.G.42.439/2012/11. számú részítélete és a 2013. szeptember 11-én kelt 7.G.42.439/2012/19. számú - 20. sorszámú végzésével kijavított - ítélete ellen a felperes által benyújtott fellebbezések folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság 11. sorszámú részítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezéssel támadott rendelkezését helybenhagyja;
19. sorszámú ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 3.000.000,- (Hárommillió) Ft + áfa másodfokú ügyvédi munkadíjat, továbbá fizesse meg az államnak az adóhatóság külön felhívására az illetékfeljegyzési jogára tekintettel le nem rótt 2.500.000,- (Kettőmillió-ötszázezer) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperes az alkalmazottjai oktatását 2007. december 31-éig saját szervezetén belül, az oktatási igazgatóságán keresztül oldotta meg.

Az alperesnél kidolgozott modul rendszerű képzés adatait az oktatási információs rendszer (OIR) rögzítette.

A felek között - 2008. január 1-jei hatállyal, határozatlan idejű - megbízási keretszerződés jött létre, amelyben az alperes oktatási, oktatásszervezési, képzési feladatok, távoktatási szolgáltatás, szervezetfejlesztési tanácsadás ellátásával, oktatási szolgáltatás beszerzésével és közvetítésével bízta meg a felperest. Kikötötték, hogy megállapodásuk évente 5000 hallgatói napra, és 1000 tanácsadói napra szól, továbbá azt is, hogy amennyiben az alperes 2008. évi megrendelése a keretszám alatt marad, a felperes ez esetben is jogosult az elmaradt oktatás díjára, amelyet a decemberi számlájában érvényesíthet. A keretszámot meghaladó megrendelés szerinti igényt a felperes akkor volt köteles ellátni, ha a megrendelés a teljesítés időpontja előtt 15 munkanappal átadásra került. Megállapodtak abban is, hogy a kötelező megrendelés volumenében évente, a tárgyévet megelőző év

november 30-áig állapodnak meg, megegyezés hiányában a tárgyévet megelőző évre kikötött hallgatói napok 60 %-a irányadó (2.pont).

A szerződés 4. számú melléklete tartalmazta az oktatási anyagok felsorolását, amelyeket az alperes - részben modulokként, az OIR-on keresztül, részben papír alapon - a felperesnek átadott, és amelyek oktatására a felperes kötelezettséget vállalt.

A szerződés 5. pontja szerint az alperes vállalta, hogy a felperes részére hozzáférést biztosít az általa működtetett OIR-hoz, a felperes pedig azt, hogy az OIR részére történt értékesítése esetén felhasználói hozzáférést biztosít az alperesnek, a szerződéses szolgáltatási igényeinek megfelelően.

A 11. pontban kikötötték, hogy a felperes a ... Csoport tagjai részére kizárólag az OIR-on keresztül, az alperes által erre kijelölt szervezeti egységtől fogadhat el oktatási megrendelést.

A szerződés 16. pontja szerint az alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a szerződés 4. számú mellékletében megjelölt oktatási modulokat kizárólag a felperestől veszi igénybe.

A 13. pont értelmében az alperestől átvett modulokat a felperes köteles volt feltüntetni a saját modul katalógusában, továbbá a felnőttképzési törvény szerint saját képzésként regisztrálni, módosításukat, frissítésüket az alperes igényeinek megfelelően elvégezni. Kikötötték, hogy a felperes a modulok oktatását kizárólag az alperes részére végezheti; a modulok használatára a felperes a szerződés megszűnéséig jogosult, a megszűnés időpontjában köteles azokat az alperes részére - díjmentesen - visszaszolgáltatni.

A 12. pontban kijelentették és vállalták a felek, hogy az általuk teljesített, illetve a teljesítéshez felhasznált szellemi alkotások átadására megfelelő jogokkal rendelkeznek, azokat a szerződés hatálya alatt fenntartják.

Megállapodtak abban is, hogy a keretszerződés legkorábban 2012. december 31. napjára mondható fel, három hónapos rendes felmondással, indokolás nélkül.

A megbízási keretszerződést a felek módosították, 2008. decemberében a szolgáltatási díj mértéke tekintetében, 2009. december 28-án az elszámolási rendszerrel kapcsolatban, és a 2010. évi kötelező megrendelés volumenét 4000 oktatói napban határozták meg.

A megbízási keretszerződés alapján az alperes évente kimerítette a kötelező megrendelés volumenét, a kikötött, kötelezően megrendelni vállalt oktatást a felperestől igénybe vette. Az alperes 2009. közepétől, saját alkalmazottjai bevonásával maga is végzett belső oktatást.

A felperes 2012. november 26-án kárigényt jelentett be az alperes felé, a szerződésben kikötött kizárólagosság alperes általi megsértéséből eredően.

A megbízási keretszerződés szerinti oktatási tevékenységet a felperes részben saját maga, részben közvetített szolgáltatók - köztük ... Business School BV és a ... Group Kft. - bevonásával látta el. Megállapodásuk szerint a közvetített szolgáltatás ellenértékét a felperes előlegezni volt köteles, amelyet az alperes utólag a felperesnek megtérített.

A ... Business School BV-vel kötött szolgáltatási szerződésben a felperes két alperesi alkalmazott részére nyújtandó képzés díját öt részletben, összesen 105.000,- Euró összegben vállalta kifizetni. Az alperes az első négy részletet a

felperes részére átutalta, a felperes azonban csupán három részletet fizetett ki a szolgáltatást nyújtó társaság felé, a negyedik és az ötödik részlettel adós maradt. Mivel a képzésen résztvevők 2012. december 20-i diplomakiadásának feltétele volt a tandíj kifizetése, az alperes 2012. november 21-én felszólította a felperest a kifizetés igazolására. A felperes a 2012. november 29-i válaszlevelében - nem vitatva, hogy az alperes részéről teljesített négy részletből a negyediket nem fizette ki a szolgáltatónak - azt ajánlotta fel, hogy az alperes felé kiállítja az ötödik részletre szóló számláját, majd az általa ki nem fizetett díjat az alperessel szemben bejelentett kárigénye keretében elszámolják. A felek megegyezésének hiányában az alperes 2012. november 29-én a szolgáltatónak kifizette a tandíj negyedik részletét.

A felperes és a ... Group Kft. között 2012. február 6-án - a Top 40 projekt tárgyában - létrejött szerződésből a felperesnek összesen 5.565.140,- Ft összegű fizetési kötelezettsége állt elő. Azt közvetített szolgáltatás címén az alperes felé leszámlázta, amelyet az alperes a felperes felé ki is egyenlített, azonban a felperes a szolgáltató felé a díjat nem fizette meg. A szolgáltató a követelését az alperesre engedményezte.

A felek közti megbízási keretszerződés az alperes felmondásával, 2012. december 31-én megszűnt.

A felperes 10.092.372,- Ft megbízási díjjal kapcsolatos fizetési felszólítására az alperes a 2013. február 27-én kelt válaszlevelében azt közölte, hogy a felperes követelésébe beszámítja a ... Business School BV részére kifizetett 21.000,- Euró hátralékos szolgáltatási díjat 6.221.250,- Ft összegben és a ... Group Kft. felé, a felperes helyett kifizetett 5.565.140,- Ft-ot is, egyúttal felszólította a felperest a különbözetként jelentkező 1.694.018,- Ft megfizetésére. A ... Group Kft. 2013. március 21-én értesítette a felperest, hogy a követelését az alperesre engedményezte.

A felek között a megbízási keretszerződés teljesítéséhez kapcsolódóan 2008. december 11-én bérleti és üzemeltetési megállapodás is létrejött az alperes tulajdonában álló, Budapest ... u. 2-4. számú épületben lévő helyiségekre, amelynek értelmében a felperest 475.794,- Ft + áfa/hó bérleti díj, valamint 88.887,- Ft + áfa/hó üzemeltetési átalánydíj fizetési kötelezettség terhelte, továbbá tartozott megfizetni az alperes által tovább számlázott villamos energia, víz- és csatorna-szolgáltatás, fűtés (gáz) energia díját is. A felek a szerződést a fizetendő díj tekintetében két ízben módosították.

A felperesnek a bérleti és üzemeltetési szerződésekből eredően 2012. november 8-a és 2013. január 8-a között összesen 780.551,- Ft összegben állt elő hátraléka.

A felperes 2013. márciusára alvállalkozói felé összesen 15.489.223,- Ft tartozást halmozott fel, az alvállalkozók a követelésüket az alperesre engedményezték, amelynek tényéről 2013. márciusában értesítették a felperest, és arról is, hogy a tartozást az alperes felé kell teljesítenie.

A felperes a 2012. december 28-án benyújtott, a Ptk. 318. § (1) bekezdésére, a 339. § (1) bekezdésére alapított keresetében szerződésszegéssel okozott kár megtérítése jogcímén 430.255.000,- Ft és annak 2011. január 1. napjától kezdődő késedelmi kamata megfizetésére kérte az alperes kötelezését.

Arra hivatkozott, hogy a perbeli megbízási keretszerződéssel a felek kizárólagosságot kötöttek ki a felperes javára, az alperes érdekében felmerülő oktatási feladatok ellátására. Az alperes megszegte a szerződés kizárólagossági kikötését, amikor 2009-től kezdően az oktatási modulok felhasználásával saját szervezésében folytatott oktatási tevékenységet. Az alperes által 2009-2012. között megtartott képzések eredményeként csökkent a szerződésen alapuló alperesi megrendelésszám, a felperest a kiesett 3235 oktatói nap után 430.255.000,- Ft bevételkiesés érte. Hangsúlyozta, hogy a felek szerződéskötéskori szándéka arra irányult, hogy az alperes által a felperesnek átadott modulokkal mint szerzői jogi alkotásokkal egyedül a felperes végezzen oktatást az alperesnek. Azért állapodtak meg a kizárólagosságban, mert az alperes 2007. december 31-ével az oktatási tevékenységét kiszervezte, az elbocsátott dolgozókat a felperes vette át. Állította, hogy a szerződésben szabályozott kizárólagosság nemcsak harmadik személyek vonatkozásában, hanem az alperessel szemben is megillette, amelyet álláspontja szerint alátámaszt az 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 43. § (1) bekezdése is.

Utalt arra is, hogy 2009-ben szóban sérelmezte az alperes felé a szerződésszegését, azonban további lépéseket ezzel kapcsolatban nem tett.

Az alperes az ellenkérelmében - vitatva a kereset jogalapját, a szerződésszegést és a kereseti igény összecszerűségét is - a kereset elutasítását kérte.

Állította, hogy a szerződés 16. pontjában foglalt kizárólagosság nem terjedt ki az alperes által végzett oktatási tevékenységre, e jog a felperest csak harmadik személyekkel szemben illette meg. Az alperes szándéka nem irányult a saját oktatási tevékenysége korlátozására. A Ptk. 207. § (1), (4) bekezdésére alapítva kifejtette azt is, hogy gazdasági érdekeivel az állt összhangban, hogy fenntartotta a saját erőforrásából megoldott oktatás jogát, joglemondó nyilatkozatát nem lehet kiterjesztően, azaz a saját oktatási tevékenységre is értelmezni.

A szerződés 16. pontja a 2. pontban foglaltakkal összhangban értelmezendő, azaz akként, hogy a felek nem állapodtak meg abban, hogy minden oktatási tevékenység kizárólag a felperestől rendelhető meg. Saját oktatási tevékenységének korlátja egyedül a szerződésben kikötött kötelező megrendelési volumen volt. Vitatta az Szt., a felhasználási szerződésre vonatkozó rendelkezések perben való alkalmazhatóságát. Megjegyezte, hogy a felperes összemosza a szolgáltatás nyújtásának, illetve az oktatási anyagok kizárólagos felhasználásának a kérdését.

Állította azt is, hogy saját oktatásait nem a modulkatalógusban rögzített körben folytatta. Hivatkozott arra is, hogy a felperes a Ptk. 316. § (1) bekezdése szerint nem érvényesítheti a szerződésszegésre alapított igényét, és arra is, hogy a Ptk. 340. §-a szerinti kárenyhítési kötelezettségét elmulasztotta.

A kereseti igény összecszerűségével kapcsolatban kifejtette, hogy a felperes kizárólag a tényleges haszonkiesést jogosult kárként érvényesíteni, az elmaradt bevételt nem.

A Ptk. 318. § (1) bekezdésére, 339. § (1) bekezdésére és a szerződés 18. pontjára alapítva szerződésszegéssel okozott kártérítés jogcímén beszámítási kifogással is élt.

Viszontkeresetében 18.075.620,- Ft megfizetésében kérte a felperes marasztalását,

amiből 780.551,- Ft tőke és annak 111.828,- Ft összegű - utóbb nem érvényesített - késedelmi kamata a felek közti bérleti és üzemeltetési szerződésből eredő közüzemi és bérleti díjhátralék, 1.694.018,- Ft a ... Business School BV felé és a ... Group Kft.-nek a felperes helyett kifizetett, beszámítással meg nem térült igény, 15.489.223,- Ft az alperesre engedményezett alvállalkozói díjigény volt.

A ... Business School BV és a ... Group Kft. részére a felperes helyett kifizetett oktatási díjakkal kapcsolatban állította, hogy a felperes tartozása kifizetéséhez az alperesnek jogi érdeke fűződött, ugyanis a ... Business School BV esetében az alperes két vezető beosztású munkavállalója diploma kiadásának feltétele volt a díj kiegyenlítése, arra a felperes tudtával és beleegyezésével került sor. A ... Group Kft. esetében a kilátásba helyezett kártérítési igény elhárítása miatt állt elő a kiegyenlítéshez fűződő alperesi jogi érdek, amelyet követően a ... Group Kft. a követelését az alperesre engedményezte.

A felperes az alperes viszontkeresetének az elutasítását kérte. Nem vitatta a közüzemi díj, bérleti díjhátraléka, illetve az alperesre engedményezett alvállalkozói díjtartozása fennállását, sem pedig azt, hogy a közvetített szolgáltatások ellenértékét a ... Business School BV, a ... Group Kft. felé nem fizette meg, annak ellenére, hogy azokat az alperes a felperesnek átutalta. A felek közti üzemeltetési és bérleti szerződésből eredő követeléssel szemben arra hivatkozott, hogy mivel az alperes nem egyenlítette ki a felperes 10.092.372,- Ft-os oktatási díját, nem volt fedezete a közüzemi díjak kiegyenlítésére.

Az alperes által kiegyenlített, közvetített szolgáltatásokkal kapcsolatban amiatt kérte a viszontkereset elutasítását, mert nem teljesültek a Ptk. 286. § (1) bekezdésében előírt feltételek. Álláspontja szerint az alperesnek nem volt törvényes lehetősége a teljesítésre, ahhoz ugyanis nem fűződött törvényes érdeke, és a felperes sem járult hozzá az alperes fizetéséhez. Az alperes a teljesítést kizárólag saját kockázatára tette, beszámításra törvényes lehetősége nem volt. Arra is hivatkozott, hogy az alperes nem bizonyította a kifizetés tényét, a ... Business School BV szerződését két magánszemély kötötte, az alperes teljesítése nem a felperes, hanem a magánszemélyek helyett eszközölt kifizetés volt. Álláspontja szerint ez esetben a holland jog volt az irányadó. A ... Group Kft. követelése esetében kifejtette, hogy a megalapozatlanul kilátásba helyezett kárigény nem támasztotta alá az alperes teljesítéshez fűződő jogi érdekét, az alperes a 2013. február 27-éig történő kifizetés tényét nem igazolta. Mivel az engedményezés csak 2013. március 21-én került bejelentésre a felperes felé, ezt megelőzően, 2013. február 27-én az alperes nem rendelkezett olyan követeléssel, amely beszámításra alkalmas volt, a beszámítás ezért érvénytelen. Utalt arra is, hogy az alperes részéről a felperes felé kiegyenlített, közvetített szolgáltatások ellenértékét azért nem fizette meg a szolgáltatónak, mert ezzel adó- és járulékterhek is előálltak voltak, amelyeket az alperes nem térített meg.

Az elsőfokú bíróság a 2013. május 29-én kelt 7.G.42.439/2012/11. számú részítéletében a felperes keresetét elutasította, valamint kötelezte, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 16.269.774,- Ft tőkét és 5.218.750,- Ft perköltséget.

Határozata indokolása szerint azért találta alaptalannak a keresetet, mert a felek között létrejött - a Pp. 196. § (1) bekezdése szerinti bizonyító erővel rendelkező - szerződés értékelésével, annak 16. pontján túl a 2., 5., 11., 13. pontok Ptk. 207. §-a szerinti értelmezésével megállapította, hogy a felek nem zárták ki az alperes saját oktatói tevékenységét a keretszámot meghaladóan, azt nem is szankcionálták szerződésszegésként, ezért a felperes állításával szemben nem ütközött a szerződésbe az alperes magatartása.

Az Szjt. 42. § (1) bekezdése és a Ptk. 474. §-a egymásmellé állításával, a felhasználási szerződés és a megbízási szerződés fogalmi elemei rögzítésével leszögezte azt is az elsőfokú bíróság, hogy a felek között megbízási jogviszony jött létre, jogvitájuk a Ptk. rendelkezései szerint volt elbírálandó. A felperes részére a teljesítéshez kerültek átadásra az alperes által kidolgozott oktatási modulok, azok a szerződésnek nem a tárgyai, hanem a szolgáltatás teljesítésének - szerzői jogvédelem alatt álló - eszközei voltak.

Az elsőfokú bíróság kiemelte azt is a szerződés értelmezése során, hogy a felperes az abban rögzített mennyiségen felüli oktatást csak meghatározott feltételek esetén volt köteles ellátni, a kötelező volumenen felüli megrendelést megtagadhatta, a felek szerződéses akarata azt célozta, hogy a kizárólagosság a szerződésben rögzített mennyiségre valósuljon meg. Az alperes saját oktatói tevékenységének kizárása nem volt közös akaratuk, az alperes a szerződésben kikötött mennyiségen felül, szerződésszegés nélkül rendelkezett oktatási tevékenységgel, és saját maga is végezhetett oktatást. Rámutatott arra is, hogy az alperes az OIR használatáról sem mondott le, a felperes részére kizárólagosság ebben sem került biztosításra. A 11. pont szerinti kizárólagosság nem az oktatói tevékenységre vonatkozott, a 13. pontban lévő pedig a felperest korlátozta. Megjegyezte azt is, hogy tanúvallomás, a felperes tulajdonosának meghallgatása sem szolgáltatott a felperes előadását alátámasztó adatot.

Rögzítette, hogy a kereset elutasítása miatt nem vizsgálta az alperes beszámítási kifogását.

Az elsőfokú bíróság a viszontkeresetet a közüzemi, bérleti díj tőkerésze, továbbá az engedményezett alvállalkozói díjigény tekintetében bírálta el, és azért találta alaposnak, mert azt a felperes sem jogalapjában, sem összecszerúságában nem tette vitássá. Az arra alapított felperesi védekezés, hogy bevétele kizárólag az alperestől származott, az alperes követelésének elbírálása szempontjából nem bírt jelentőséggel.

Az elsőfokú bíróság a 2013. szeptember 11-én kelt - a 20. sorszámú végzéssel kijavított - 7.G.42.439/2012/19. számú ítéletében kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1.694.018,- Ft tőkét és 961.190,- Ft perköltséget.

Határozata indokolásában rögzítette, hogy részben engedményezett követelést, részben a felperes helyett kifizetett követelést érvényesített az alperes az ítélettel elbírált viszontkeresetében. A ... Group Kft.-vel kapcsolatos igényt azért találta alaposnak a Ptk. 329. § (3) bekezdése alapján, mert a követelés engedményezéssel az alperesre szállt, a jogosult 2013. március 21-i engedményezési értesítése alapján a felperes az alperes felé köteles teljesíteni.

Megjegyezte azt is, hogy a felperes nem állította, hogy az engedményezési értesítésig a jogosult követelése a felperes teljesítésével avagy egyéb okból megszűnt volna; az engedményezett követelés érvényesítését, annak felperes általi megfizetési kötelezettségét nem érintette, hogy az alperes mikor és mennyit fizetett a jogosult részére, és az sem, hogy fűződött-e jogi érdeke a követelés rendezéséhez.

Az elsőfokú bíróság az alperesnek a ... Business School BV felé történt teljesítésre alapított viszontkeresetét a Ptk. 361. § (1) bekezdése alapján bírálta el. Rögzítette, hogy az alperes a csatolt okiratokkal, továbbá a felperes nyilatkozatával is igazolta, hogy átutalta a felperesnek a képzési szolgáltatás ellenértékének első négy részletét, igazolt volt a szolgáltató teljesítése is. A felperes tudomással bírt arról, hogy az alperes rendezi a közvetített szolgáltató negyedik díjrészlettel kapcsolatos igényét, az alperes intézkedése ellen nem tiltakozott, ezáltal hallgatólagosan hozzájárult az alperes teljesítéséhez. Mivel az alperes volt a szolgáltatás tényleges igénybe vevője, a tandíj végső kötelezettje, a Ptk. 286. § (1) bekezdése szerint jogi érdeke fűződött a teljesítéshez. Rámutatott az elsőfokú bíróság arra is, hogy a ... Business School BV követelése és a felperesnek ezen szolgáltatóval szembeni fizetési kötelezettsége az alperes teljesítése miatt szűnt meg a szolgáltató irányában, ezzel együtt azonban jogalap nélkül maradt az alperes részéről a felperesnek átutalt negyedik részlet, amelyet ezért a felperes köteles visszafizetni.

Az elsőfokú bíróság leszögezte azt is, hogy nem képezte a per tárgyát a közvetített szolgáltatás ötödik díjrészlete, sem a 2013. február 27-i alperesi beszámítás, sem pedig a felperesnek a beszámítással érintett 10.092.372,- Ft-os megbízási díjigénye.

A részítélettel és az ítélettel szemben a felperes nyújtott be fellebbezést.

A részítélettel szembeni jogorvoslati kérelmében elsődlegesen annak részbeni megváltoztatásával az alperes kereset szerinti marasztalását kérte, másodlagosan közbenső ítélet hozatalát a jogalap tekintetében, harmadlagosan pedig az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására való utasítását.

Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság az okiratokkal ellentétesen, a bizonyítékokat tévesen mérlegelve, az Szjt. rendelkezései és a szerződéskötés körülményei figyelmen kívül hagyásával, megalapozatlanul foglalt állást a kizárólagosság kérdésében.

Tévesen értelmezte a perbeli szerződés 2., 11. pontjait, tévesen negligálta az Szjt. alkalmazását, holott annak 3. § (3) bekezdése, 4. § (2) bekezdése, 43. §-a a felperes érvelését támasztotta alá. A szerzői jogi kérdések és a kizárólagosság ténye szoros korrelációban állt, a szerzői jogi oltalom alatt álló modulok használatára egyedül a felperes volt jogosult a szerződés fennállása alatt.

Tévedett az elsőfokú bíróság akkor is, amikor S. L. tanúvallomását személyes meghallgatásként értékelte, míg dr. B. P.-ét tanúvallomásként. Megalapozatlan az az ítéletbeli megállapítás is, hogy a tanúvallomások alapján nem merült fel új körülmény. A felperes mint az alperesből quasi kivált szervezeti egység használta a modulokat és végezte az oktatást, ami lényeges körülmény volt a szerződés létrejöttével, a felek szerződéskötési akaratával kapcsolatban.

Álláspontja szerint tévedett az elsőfokú bíróság abban is, hogy nem vette figyelembe az ún. kizárólagos és fél-kizárólagos szerződések létét és jellegét, hogy a fél-kizárólagos szerződés az, amelyben bizonyos jogokat fenntart a maga számára a kizárólagosságot biztosító fél, erre vonatkozó kifejezett kikötés hiányában a kizárólagosságot nyújtó felet ezek a jogok nem illetik meg.

Az elsőfokú bíróságnak a kizárólagossággal kapcsolatos következtetése ezért az Szjt. 43. § (1) bekezdésébe ütközik, és nem felel meg a Ptk. 207. § (1) bekezdésében foglalt értelmezési szabálynak sem. Nem vette figyelembe a felek akaratát a modulok kizárólagosságát illetően, a modulok felperes részére történő átadását megelőző, az azt követő és a szerződés megszűnése esetén irányadó, a visszaadással elérendő állapotot sem. Állította, hogy a felek között nem csak egy megbízási szerződés jött létre, hanem az alperes döntései és a körülmények által igazoltan (létszámleépítés, szervezet-egyszerűsítés, kiszervezés, modulátadás) olyan kizárólagossággal is járt a szerződés a felperes javára, hogy egyedül a felperes volt jogosult a tevékenység végzésére. A szerződés szerinti kizárólagosság az alperes oldalán kötelezettséget jelentett. A felperesnek átadott oktatási modulokat az alperes nem használhatta, csak a visszaszolgáltatásuk után. Az alperes a modulok felhasználására akkor lett volna jogosult a szerződés fennállása alatt, ha azt a szerződés kifejezetten lehetővé tette volna.

Az ítélettel szembeni jogorvoslati kérelmében elsődlegesen annak megváltoztatását, és a viszontkereset elutasítását, másodlagosan a hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására történő kötelezését kérte. Arra hivatkozott, hogy az alperes a Ptk. 286. § (1) bekezdése szerint keletkezett 11.786.390,- Ft követeléséből a 2013. február 27-i beszámítással meg nem térült 1.694.018,- Ft összegű követelését érvényesítette a perben, amelyet a felperes jogalapjában tett vitássá, mivel az alperesnek nem volt törvényi lehetősége a teljesítésre. Az alperesnek nem fűződött törvényes érdeke a teljesítéshez, továbbá hiányzott a felperes hozzájárulása is. Álláspontja szerint az alperes magatartása egyúttal joggal való visszaélésnek is minősült, mivel nem fizette meg a felperes számlán alapuló követelését, hanem felvásárolta a felperes alvállalkozói követelését a beszámítás érdekében.

Tévesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor nem értékelte az alperes ellentmondásos nyilatkozatait, és az okiratok közti ellentmondásokat sem. A ... Group Kft.-vel kapcsolatos követelés esetén tévesen nem vizsgálta a Ptk. 286. § (1) bekezdése szerinti feltételeket, és nem vette figyelembe azt sem, hogy a követelés kifizetése nem került bizonyításra. Tévedett abban is az elsőfokú bíróság, hogy a viszontkereset jogalapjától eltérően, a 2013. március 21-én kelt - a 2013. február 27-i beszámítást követő - engedményezési értesítőt vette figyelembe. Az engedményezési értesítőben megjelölt követelés azonban korábban megszűnt, nem volt engedményezhető. A 2013. március 21-i engedményezési értesítéssel kapcsolatban vagy az volt megállapítható, hogy a követelés a Ptk. 286. § (1) bekezdése alapján megszűnt, emiatt nem volt engedményezhető, vagy az, hogy amennyiben a követelés 2013. március 21-én került engedményezésre, a viszontkereset alapjául megjelölt jogalap téves volt, az alperes beszámítása nem valósulhatott meg. Hangsúlyozta, hogy nem csupán az engedményezés létrejöttét

vitatta a perben, hanem azt is, hogy az alperesnek az engedményezési értesítés előtt joga volt beszámítani a követelést a felperes igényével szemben, továbbá arra is hivatkozott, hogy a felperes a 2013. március 21-i engedményezést megelőzően, 2013. március 13-án értesítette az alperest arról, hogy a 10.092.372,- Ft-os követelését ő maga is engedményezte.

Álláspontja szerint téves az elsőfokú ítélet megállapítása, hogy az alperes nem jelölte meg a ... Business School BV felé kiegyenlített követelése tekintetében a jogcímet. Ezért nem fogadható el, hogy az elsőfokú bíróság - az alperes által megjelölt Ptk. 286. §-ától eltérően - a jogalap nélküli gazdagodás szabályait alkalmazta. Hangsúlyozta, hogy nem került bizonyításra a követelés alperes általi kifizetése. Téves és jogszabályba ütköző az az ítéletbeli megállapítás is, hogy a felperes hallgatólagosan hozzájárulását adta az alperes teljesítéséhez. Változatlanul állította, hogy nem teljesültek a Ptk. 286. § (1) bekezdésében rögzített feltételek.

Álláspontja szerint mulasztott az elsőfokú bíróság azáltal, hogy nem vizsgálta a magyar jog alkalmazhatóságát. A képzés teljesítésének helye (Hollandia), a képzés díjának euróban való meghatározása, a holland jog szerint történt számlázás alapján a holland jog volt irányadó a perben, a Ptk. rendelkezései nem voltak alkalmazhatóak.

Mulasztás terheli az elsőfokú bíróságot amiatt is, hogy nem vizsgálta az alperes 2013. február 27-i beszámítását, annak érvénytelenségét. Tévesen hagyta figyelmen kívül az elsőfokú bíróság, hogy a képzési szerződés főkötelezettje szerződő félként két magánszemély volt, hogy erre a képzésre az alperesnek nem volt teljesítési kötelezettsége a perbeli szerződés alapján.

A másodfokú eljárásban a fellebbezése indokolását azzal egészítette ki a 2014. február 7-i beadványában, hogy a felek közti szerződésnek a modulok felhasználására vonatkozó része az Szjt. 42. § (1) bekezdése szerinti felhasználási szerződés, a felek megállapodása az Szjt. 43. § (1) bekezdés szerinti kizárólagos szerződés volt, a felhasználási engedély nem volt ellenérték nélküli. A felhasználási szerződés visszerhes jellegét alátámasztja, hogy az alperes az oktatási tevékenységet a saját gazdálkodásával kapcsolatos előnyök érdekében szervezte ki, amivel jelentős megtakarítást érhetett el. Ezzel megvalósult a szerződés kizárólagosságának gazdaságilag ésszerű magyarázata is. Hangsúlyozta, hogy az alperes munkavállalói munkaköri kötelezettségük keretében, az Szjt. 30. § (1) bekezdése szerint alkották meg a modulokat, az azokkal kapcsolatos vagyoni jogokat az alperes a munkavállalók jogutódjaként szerezte meg. A felek közti szerződés az alperes oktatási tevékenységének kiszervezésére irányult. Az oktatási anyagok kizárólagos felhasználói joga az oktatás kizárólagosságát is jelentette, a modulok oktatása nem csupán a teljesítés eszköze, hanem a szerződés tárgya is volt. A szerződés 16. pontját az Szjt. 42-55. §-ai szerint kellett minősíteni, kétség esetén pedig indokolt lett volna a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala mellett működő szakértői testület megkeresése is. Álláspontja szerint azonban a szerződés egyértelmű, mivel az oktatási tevékenység a 4. számú mellékletben felsorolt, az alperes szerzőségébe tartozó modulok oktatására korlátozódott, a felperes oktatási tevékenysége a modulok felhasználásával valósult meg, a modulok kizárólagos felhasználására a felperes volt jogosult. A 16. pontban abban állapodtak meg a

felek, hogy az alperes csak a felperestől jogosult igénybe venni a modulok oktatását, azaz az alperes saját oktatási tevékenységet sem végezhetett. A kizárólagosság kölcsönös volt, a felperessel szemben kikötött kizárólagosság elsődlegesen arra szolgált, hogy a felperes kizárólagos felhasználói jogaival szemben az alperes számára védelmet biztosítson.

Utalt arra is, hogy nem került bizonyításra, hogy az alperes saját oktatása nem érintette a modulokat.

A fellebbezésével támadott viszontkeresettel kapcsolatban azt emelte ki, hogy beszámítani csak a beszámítás időpontjában fennálló, lejárt és azonos nemű követelést lehet, mindez azonban az alperes által beszámított követelések egyikére sem teljesült.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú részítélet és ítélet helybenhagyását kérte, helytálló indokaikra tekintettel.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság megalapozott következtetésre jutott a felperes által állított szerződésszegés, a kizárólagosság kérdésében. Helyesen járt el, amikor a szerződés 16. pontját a 2. pontban rögzített volumen meghatározására is figyelemmel értelmezte, és azt állapította meg, hogy a felek nem zárták ki az alperes oktatói tevékenységét a keretszámot meghaladóan, hogy az alperes oktatói magatartása nem volt a felek közti szerződés megszegéseként értékelhető.

Hangsúlyozta, hogy nem képezték a per tárgyát az Szjt. hatálya alá tartozó oktatási modulok, az Szjt.-re való felperesi hivatkozás téves. A perbeli szerződésre és jogvitára a Ptk. szabályai voltak irányadóak. Rámutatott arra is, hogy amiatt nem rögzítettek a felek kizárólagos felhasználási jogot a perbeli szerződésben, mert nem alkalmaztak díjkikötést az alperest megillető szerzői jogok megszerzéséért. Kifejezett díjkikötés hiányában a felperes nem szerzett kizárólagos jogot az Szjt. 43. §-a szerint.

Megjegyezte azt is, hogy érthetetlen a felperesnek az elsőfokú ítélet iratellenességével kapcsolatos érvelése, a felperes gondolatmenete alapján nem vezethető le a kizárólagos jogosultság. A meghallgatott tanúk vallomása nem bizonyított új tény, a quasi kiválás nem volt releváns a kizárólagosság szempontjából.

A Ptk. 207. § (1), (3) bekezdésére hivatkozással hangsúlyozta, hogy az alperes feltehető akaratának feltárása során a gazdaságilag ésszerű akaratot kellett vizsgálni, joglemondása nem volt kiterjesztően értelmezhető. Az alperesnek nem volt szándéka a gazdasági érdekeivel ellentétes korlátozás vállalása, különösen nem anyagi ellenszolgáltatás nélkül.

Utalt arra is, hogy a felperesi értelmezés elfogadása esetén, ha valamennyi oktatásra kiterjedt volna a kizárólagosság, értelmetlenné válna a szerződésben kikötött szolgáltatási volumenkorlát. A felperes okfejtése azért is téves, mert egybemossa a szolgáltatás nyújtásának és a szerzői jogvédelem alatt álló oktatási anyag kizárólagos felhasználásának kérdését.

A fellebbezéssel érintett viszontkeresettel kapcsolatban előadta, hogy annak jogalapját igazolta. Megalapozatlan a felperesi állítása, hogy az alperesnek nem fűződött törvényes érdeke a két közvetített szolgáltatást nyújtó társaság követelésének rendezéséhez. Az alperes két vezető beosztású munkavállalója

diplomaszerzésének feltétele volt a ... Business School BV díjának kifizetése. A becsatolt levelezés igazolta, hogy a közvetlen kifizetésre a felperes tudtával és beleegyezésével került sor, és azt is, hogy az alperesnek a teljesítéshez kellő érdeke volt. A ... Group Kft. követelése teljesítésével a szolgáltató által kilátásba helyezett kárigény érvényesítését kívánta elkerülni, a szolgáltatóval engedményezési megállapodást is kötött. Az alperes eljárása nem minősül joggal való visszaélésnek.

Álláspontja szerint irreleváns a felperesnek a holland jog alkalmazandóságára vonatkozó felvetése, mivel az a ... Business School BV és az alperes közti jogviszonyban lett volna irányadó, ami viszont az alperes teljesítésével lezárásra került. Az alperes általi teljesítéssel a peres felek között jött létre, mégpedig a magyar jog szerint elbírálandó jogviszony; az elsőfokú bíróság a Ptk. szabályait alkalmazva helyesen járt el.

A fellebbezések nem alaposak.

A Fővárosi Ítéltábla mindenképp azelőtt rögzíti, hogy a jogorvoslati határidő alatt benyújtott fellebbezési kérelem, és az azzal kapcsolatos ellenkérelem korlátai között bírálta felül az elsőfokú részítéletet és ítéletet a Pp. 235. § (1) bekezdése, 253. § (3) bekezdése, 249. § (1) bekezdése, 247. § (2) bekezdése irányadó alkalmazásával. Nem vizsgálta az elsőfokú részítélet viszontkeresetnek helytadót, fellebbezéssel nem érintett rendelkezését.

Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a részítéletében és az ítéletében elbírált kereset, továbbá viszontkereset tekintetében is helyesen állapította meg a tényállást, és érdemben megalapozott jogi indokolással hozta meg érdemi döntését, amikor elutasította a felperes szerződésszegésre alapított keresetét, illetve helytadott az alperes 1.694.018,- Ft összegben támasztott viszontkereseti igényének.

A fellebbezéssel kapcsolatban a másodfokú bíróság arra mutat rá, hogy a kereset alapjául állított szerződésszegéssel kapcsolatban az elsőfokú bíróság okszerűen és helyesen értékelte a bizonyítékokat, helytállóan levont jogi következtetését a Pp. 221. § (1) bekezdése szerint megalapozott indokolással támasztotta alá. Helyes volt, a Pp. 193. §-nak is megfelelt az elsőfokú bíróság eljárása, hogy a perbeli - a Pp. 196. § (1) bekezdés szerint teljes bizonyító erejű magánokirati kellékekkel rendelkező - szerződés alapján, annak Ptk. 207. §-a szerinti értelmezésével foglalt állást a felperes által állított szerződésszegés, a kizárólagosság kérdésében.

A Fővárosi Ítéltábla arra is rámutat, hogy a felperes nem hivatkozott a fellebbezésében olyan új tényre, bizonyítékra, amely - a Pp. 235. § (1) bekezdésére is figyelemmel - alkalmas lett volna az elsőfokú bíróság ítélete megváltoztatására, az elsőfokú bíróság által figyelembe vett bizonyítékok felülmérlegelésére.

A Fővárosi Ítéltábla a perbeli szerződés értelmezésével kapcsolatban az elsőfokú részítélet indokolását az alábbiakkal egészíti ki.

Az Szjt. 42. § (1) bekezdése szerint felhasználási szerződés alapján a szerző engedélyt ad művének a felhasználására, a felhasználó pedig köteles ennek fejében díjat fizetni.

A (3) bekezdés szerint, ha a felhasználási szerződés tartalma nem állapítható meg egyértelműen, a szerző számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni.

Az Szjt. 43. § (1) bekezdése szerint a felhasználási szerződés csak kifejezett kikötés esetén ad kizárólagos jogot. Kizárólagos felhasználási engedély alapján csak a jogszerző használhatja fel a művet, a szerző további felhasználási engedélyt nem adhat, és maga is csak akkor marad jogosult a mű felhasználására, ha ezt a szerződésben kikötötték.

A (3) bekezdés szerint a felhasználási engedély korlátozható valamely területre, időtartamra, felhasználási módra és a felhasználás meghatározott mértékére.

Az (5) bekezdés szerint ha a szerződés nem jelöli meg azokat a felhasználási módokat, amelyre az engedély vonatkozik, illetve nem határozza meg a felhasználás megengedett mértékét, az engedély a szerződés céljának megvalósításához elengedhetetlenül szükséges felhasználási módra és mértékre korlátozódik.

Az Szjt. 17. §-a az a)-g) pontokban példálózó jellegű felsorolást tartalmaz azzal kapcsolatban, hogy mi minősül a mű felhasználásának (többszörözés, terjesztés, nyilvános előadás, nyilvánossághoz közvetítés, továbbközvetítés, átdolgozás, kiállítás).

A másodfokú bíróság rögzíti, hogy amennyiben felmerült, a szerzői művel kapcsolatos megállapodás tartalma a Ptk. 207. §-án túl az Szjt. 42. § (3) bekezdése szerint értelmezendő, esetleges értelmezési nehézségek esetén a szerző számára kedvezőbbet kell elfogadni.

Az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor a szerződés 16. pontjában foglalt kikötést - a kizárólagosság mibenlétét és terjedelmét - a szerződés egészének tartalmán keresztül tárta fel.

Az Szjt. idézett rendelkezései alapján rögzíti a Fővárosi Ítéltábla azt is, hogy a felhasználási szerződés lényegi ismérve, a lényeges tartalma kettős, egyrészt szükséges a felhasználás ellenértékének kikötése, másfelől az is, hogy a szerző engedélyt adjon a műve más általi felhasználására.

Megállapította, hogy a perbeli szerződés nem írt elő a felperes számára ellenérték fizetési kötelezettséget a részére átadott, az alperes szerzői jogvédelme alatt álló oktatási modulok felhasználásáért; továbbá azt is, hogy a perbeli megállapodással az alperes érdekkörén belül maradt - és eredeti rendeltetésének megfelelően - a szerzői művek, az oktatási modulok „felhasználása”. Figyelemmel arra is, hogy a felperes megbízottként kizárólag az alperes részére végezhetett oktatást a modulok alapján, a felperes nem szerzett - az Szjt. által szabályozott, az alperessel szemben is fennálló vagyoni - felhasználási jogot az alperes szerzői alkotása tekintetében.

A szerződés lényeges tartalma az volt, hogy az alperes - az általa kidolgozott oktatási modulok átadásával - megbízást adott a felperesnek, hogy azokkal

végezzen oktatási tevékenységet az alperes (munkavállalói) részére. Az alperes szerzőségébe tartozó modulok felhasználása nem került ki a szerző alperes általi felhasználási körön.

A felperesnek a modulok oktatásával kapcsolatos, a szerződésből fakadó pozíciója nem a jogosultság, hanem a kötelezettség oldaláról volt megragadható. A felperes szerződéses kötelezettsége - és nem díj ellenében szerzett felhasználási joga - volt, hogy az alperes igényei szerint a modulok felhasználásával, az alperes részére oktatási tevékenységet végezzen.

A fentiek alapján az Szjt. rendelkezései, az irányadónak tartott, a BDT 2002/630. és a BDT 2008/1862. számon közzétett eseti döntések megerősítették az elsőfokú részítélet jogi indokolását. A kereset, az annak alapjául megjelölt alperesi szerződésszegés a Ptk. általános és a megbízási szerződésre vonatkozó különös szabályai szerint igényelt elbírálást.

Az így kiegészített jogi indokok alapján a másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság jogi következtetésével abban is, hogy a felek a perbeli szerződéssel nem korlátozták az alperes saját oktatási tevékenységét a keretszámot meghaladóan, az alperes azt a szerződés megszégése nélkül fejthette ki.

Az ítélettel elbírált viszontkeresettel kapcsolatban mindenképp előttrögzíti a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú ítélet 7. oldalán - helyesen - rögzítésre került, hogy nem volt a per tárgya a 2013. február 27-i alperesi beszámítási nyilatkozat érvényessége. A fellebbezés sem tartalmazott arra nézve kellő és értékelhető indokolást, hogy miért kellett volna érdemben állást foglalnia az elsőfokú bíróságnak a beszámítási nyilatkozat érvényessége tekintetében, figyelemmel arra is, hogy erre irányuló, határozott kereseti kérelem nem került előterjesztésre.

Rámutat a fellebbezéssel kapcsolatban a másodfokú bíróság arra is, hogy az alperes 1.694.018,- Ft összegben a 2013. február 27-i beszámítással - a Ptk. 296. § (2) bekezdése szerint - meg nem szűnt követelését érvényesítette a viszontkeresetében. A Pp. 213. § (1) bekezdése, 215. §-a szerint nem képezte a per tárgyát a peren kívüli beszámítás eredményeként megszűnt követelés, fizetési kötelezettség.

Rögzíti azt is, hogy a ... Group Kft.-vel kapcsolatos viszontkereseti igény tekintetében az alperes - a Ptk. 286. §-án túl - hivatkozott az engedményezésre is, ezért a követelés elbírálása során megalapozottan és indokoltan alkalmazta az elsőfokú bíróság a Ptk. engedményezésre vonatkozó szabályait. A Ptk. 328. § (3)-(4) bekezdése szerint a felperes kötelezettként a teljesítésével meg nem szűnt fizetési kötelezettségét az új jogosult, az alperes felé köteles teljesíteni (BDT 2013/3011., BDT 2006/1363., BH 2008/298.).

A kereseti (viszontkereseti) kérelemhez kötöttség nem jelent jogcímhez kötöttséget, a fél által megjelölt jogcím a bíróságot nem köti, a másodfokú bíróság leszögezi, hogy a ... Business School BV jogosult felé, az alperes részéről tartozatlanul eszközölt fizetésre alapított viszontkereset helyes jogcíme - az elsőfokú bíróság által

alkalmazott, a Ptk. 361. §-a szerinti - jogalap nélküli gazdagodás volt (EBH 2006/1422., BDT 2001/410., BH 2006/370., BH 2003/279.). Az elsőfokú ítélet jogi indokolásával a másodfokú bíróság teljes egészében egyetértett, azt megismételni nem kívánja.

A Fővárosi Ítéltábla arra is rámutat, hogy a Ptk. 361. §-a szerint elbírálandó viszontkereseti igény tekintetében nem kellett vizsgálni a Ptk. 286. § (1) bekezdésében rögzített feltételeket, amely rendelkezés egyébként azzal kapcsolatban ad szabályozást, hogy a jogosultnak mikor kell elfogadnia a harmadik személy részéről felajánlott teljesítést. A Ptk. ezen rendelkezésére alapítva a kötelezett - a perben a felperes - nem tehetette vitássá az alperessel szemben, az általa mint harmadik személy által eszközölt, és a jogosult (... Business School BV) által elfogadott teljesítést, úgy, hogy a felperes maga nem teljesített a jogosult felé, annak szerződésszerű felajánlása sem történt meg részéről.

Megalapozatlanul hivatkozott a felperes a holland jog irányadó voltára is. A magyarországi szerződő felek jogviszonyában, két állam jogszabályának alkalmazását felvető nemzetközi magánjogi tényállás hiányában fel sem merült valamely külföldi anyagi jogszabály alkalmazásának indoka, a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. törvényerejű rendelet és a Ptk. 1. § (1) bekezdése alapján.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság részítéletét és ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - részben kiegészített indokolással - helybenhagyta.

Mivel a fellebbezés nem vezetett eredményre, a másodfokú bíróság a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte a felperest a jogi képviselővel eljáró alperes másodfokú ügyvédi munkadíja megfizetésére, annak mértékét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3), (5)-(6) bekezdései szerint mérlegeléssel állapította meg. A felperes illetékfeljegyzési jogára tekintettel le nem rótt fellebbezési eljárási illeték viseléséről a Pp. 78. § (1) bekezdésén túl az Itv. 59. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint döntött.

Budapest, 2014. év február hó 13. napján

. Mika Ágnes s.k.
a tanács elnöke

Dr. Gáspár Mónika s.k.
előadó bíró

Dr. Kurucz Zsuzsánna s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági tisztviselő